

Lidija Jerkič
državna svetnica

Številka: 111-08-1/2019/1
Ljubljana, 8. 11. 2019

gospod
Alojz Kovšca
predsednik
Državnega sveta

Zadeva: Pobuda za spremembo zakonodaje, ki bi Finančni upravi Republike Slovenije omogočila neposreden nadzor in sankcioniranje neizplačil in zamikov pri izplačilih regresa za letni dopust

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) predlagam, da se na Ministrstvo za finance ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naslovi naslednjo pobudo:

Ministrstvo za finance ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj proučita, ali bi bilo treba spremeniti zakonodajo, ki bi Finančni upravi Republike Slovenije omogočila neposreden nadzor in sankcioniranje neizplačil in zamikov pri izplačilih regresa za letni dopust.

Obrazložitev:

Regres za letni dopust je določen kot obveznost delodajalca v 131. členu Zakona o delovnih razmerjih¹ (v nadaljevanju: ZDR-1), ki jo mora izplačati delavcu, ki ima pravico do letnega dopusta. Višina regresa mora biti najmanj v višini minimalne plače, delavcu pa mora biti izplačan najkasneje do 1. julija tekočega koledarskega leta. V primeru nelikvidnosti delodajalca se lahko s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti določi kasnejši rok izplačila regresa, vendar ne kasneje kot do 1. novembra tekočega koledarskega leta. Delavec, ki ima pravico do izrabe le sorazmernega dela letnega dopusta, ima pravico le do sorazmernega dela regresa. Če ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, ima tudi pravico do regresa, sorazmerno delovnemu času, razen kadar ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju ali predpisi o starševskem dopustu. Nadzor nad izvajanjem določb ZDR-1 izvaja Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: Inšpektorat). Delodajalca (pravno osebo, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno

¹ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US in 22/19 – ZPosS.

opravlja dejavnost), ki delavcu ne izplača regresa v skladu z 131. členom ZDR-1, se lahko oglobi z globo od 3.000 do 20.000 evrov.

Leta 2018 je inšpektorat ugotovil 1.926 kršitev v zvezi z regresom za letni dopust. Inšpektorji so poročali, da se kršitve nanašajo na neizplačilo ali zamik izplačila, zaznali so tudi primere, ko delodajalci regres izplačajo v nedenarni obliki. Kršitve v zvezi z regresom so predstavljale 34,8 % vseh kršitev glede plačila za delo 2018.² Inšpektorat je v tem letu izvedel tudi usmerjen nadzor nad izvajanjem 131., 134. in 135. člena ZDR-1, torej tudi nadzor nad izplačilom regresa za leto 2018. Akcijo je Inšpektorat izvedel v dveh delih, in sicer najprej julija in avgusta, v nadaljevanju pa še novembra in decembra 2018, njen namen je bil ugotoviti, ali ob spodbudnih gospodarskih rezultatih delodajalci svoje obveznosti izpolnjujejo pravočasno. Inšpektorji so pri nadzoru ugotovili 853 različnih kršitev delovnopravne zakonodaje, pri čemer so kršitev 131. člena ZDR-1 ugotovili v 377 primerih. 298 kršitev se je nanašalo na izplačilo regresa do zakonskega roka. Inšpektorji so ugotovili, da delodajalci regres pogosto izplačujejo z zamudo in v več delih, pri tem pa se nemalokrat sklicujejo na likvidnostne težave. Nadzor je pokazal tudi, da delodajalci pogosto ne poznajo določb kolektivnih pogodb, ki bi jih morali ob tem uporabljati.³ Inšpektorat je 2018 dobil kar 6.384 prijav in opravil 12.928 inšpekcijskih pregledov ter ugotovil 24.363 različnih kršitev. Pri tem je bilo inšpektorjev za delo leta 2018 le 81. Inšpektorat ima zato težavo s preobremenjenostjo inšpektorjev za delo, poleg tega se sooča tudi s prostorsko stisko.⁴

Regres za letni dopust je hkrati v 13. točki prvega odstavka 44. člena Zakonu o dohodnini⁵ (v nadaljevanju: ZDoh-2) opredeljen kot dohodek iz delovnega razmerja, ki se ne všteva v davčno osnovo, vendar le do višine 100 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji. Skladno s tem morajo plačniki davka (delodajalci) na t. i. obrazcu REK Finančni upravi Republike Slovenije (FURS) posredovati obračun davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja, ki vključuje tudi podatke o tem, ali je bil regres za letni dopust izplačan ali ne. V skladu s 134.a členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju⁶ mora delodajalec obračun davčnih odtegljajev posredovati tudi Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj se v skladu s 144. členom ZPIZ-2 plačujejo prispevki od zneska regresa za letni dopust, ki presega 100 % zadnje znane povprečne mesečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Podatke o tem, ali delodajalec to res stori, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pridobi prav iz evidence FURS. Slednji lahko v skladu z Zakonom o davčnem postopku⁷ in ZPIZ-2 delodajalce tudi oglobi.

² Poročilo o delu Inšpektorata RS za delo za leto 2018 (Poročilo IRSD), dostopno na URL: <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/IRSD/73bcef96d4/Porocilo-o-delu-IRSD-za-letno-2018.pdf>, str. 64–66.

³ Poročilo IRSD, str. 84-85.

⁴ Poročilo IRSD, str. 14-20.

⁵ Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19 in 28/19.

⁶ Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19.

⁷ Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H in 36/19.

Navedena dejstva kažejo na veliko obremenitev Inšpektorata, hkrati pa FURS podatke o izplačilu regresa za letni dopust pridobi že od samih plačnikov davka (delodajalcev), v nasprotnem primeru ga o tem posebej obvesti še Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ministrstvo za finance in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj zato razmislita o spremembi trenutne zakonodaje, ki bi FURS po ugotovitvi o neizplačilu oziroma o zamiku pri izplačilu regresa za letni dopust omogočala, da kršitelju najprej pošlje opomin pred izvršbo, nato pa poda predlog za izvršbo zoper delodajalca kršitelja. Slednji bi imel nato na voljo ugovor, v katerem bi lahko trdil in dokazal, da je regres izplačal v skladu z veljavno zakonodajo. S tem bi delodajalce precej hitreje dosegla sankcija, kar bi imelo pozitiven učinek na število kršitev, ki bi se precej zmanjšalo. Pomembno pri tem je predvsem dejstvo, da bi se s tovrstno rešitvijo obremenitev inšpektorjev za delo vsaj deloma zmanjšala.

Lidija Jerkič, l.r.
državna svetnica